

גליון מס' 206

שבת פרשת וילך - שובה תשפ"ו

אומ שניח

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור ולכל דורש ברבים
לאורו ולזכרו של מרן קדוש ישראל ותפארתו שר התורה זיע"א

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

עניין של חינוך

"כי ביום הזה יכפר עליכם"

ר' ישראל מסלנט אמר אם היה יום כיפור אפילו רק פעם בשבעים שנה היינו צריכים להיות מאושרים, על אחת כמה וכמה שהוא בכל שנה. ועל כן מה רבה החשיבות למהר ולהמלט על נפשינו ביום הקדוש והנורא יום מחילה וסליחה. הנה נאמר: "וחיל ורעדה יאחזון, ויאמרו הנה יום הדין" ומרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל סיפר, שבלמדו בישיבת לומז'א בפתח תקוה, הוא שמע מהגה"צ רבי אליהו דושניצר זצ"ל דוגמה מבהילה לנוראות דיני שמים. בתלמוד ירושלמי על סנהדרין (פ"י ה"ד) נאמר, כך היתה עדתו של קרח שוקעת ויורדת בגיהנם, עד שעמדה חנה והתפללה עליהם. והנה, מזמן קרח ועדתו עד לחנה כבר עברו כמה מאות שנים, ובכל הזמן הזה ירדו קרח ועדתו בתוך הגיהנם עומק לפנים מעומק, ואם לא תפלת חנה שהועילה לעצור את ירידתם - הם היו ממשיכים לרדת עוד ועוד... למדנו מכאן עד כמה עמוק הוא הדין, והוא דבר נורא למתבונן בו! יעזור ה' שנזכה למחילת עוונות ולקבלות טובות ומועילות לשנה טובה ומתוקה לכולם.

בברכת שבת שלום

וגמר חתימה טובה

מערכת לב ארי

פנינים משלחן מלכים

"זה הכסף ילך לצדקה..."

יהודי אמריקאי תרם שני מיליון דולר למוסד תורני ידוע, וכאשר חיתן את בנו תקופה קצרה לאחר מכן, ביקש הרב מישקובסקי להכיר לו טובה על תרומתו הנכבדה, באמצעות מכתב תודה בשם הארגון בכתב ידו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל. הרב שטיינמן שהעריך את פועלו של אותו ארגון, הסכים להתגייס לעזרה, והחל להעתיק את הנוסח שרשם לו הרב מישקובסקי מלה במלה. לפתע נעצר, הוא התבונן במשפט שהיה רשום לפניו: "ויכידוע, כל מי שדואג לילדים של הקב"ה ידאג הקב"ה לילדים שלו". "את המשפט הזה אינני כותב", הבהיר לרב מישקובסקי. "מדוע ולמה?" שאל. "מהו המקור למשפט הזה?" ביקש הרב לדעת. "הרב מבריסק אמר כך", הגיעה התשובה. "ובכל זאת, לגבי אותו עשיר, איני מסוגל לכתוב דברי חנופה ושקר כאלו, כל חיי אני מתרחק מן החנופה..." נענה הרב ואמר. "מדוע יש בכך שקר וחנופה?" תמה הרב מישקובסקי שוב. "כמה הרוויח אותו יהודי בשנה האחרונה?" שאל הרב שטיינמן במקום תשובה, "עשרות מיליוני דולרים" ענה לו. "ומה לדעתך עושה בכספו אדם שהרוויח תוך שנה עשרות מיליוני דולרים?... שני מיליון מתוכם הוא נתן למוסד הנוכחי, חצי מיליון נוסף נתן לעוד מוסד, ולאחר - עוד רבע מיליון... ובסך הכל שלשה מיליון דולר מתוך הכל הוא תרם למוסדות. אין ספק שזוהי תרומה יפה, אך היא מהווה בסך הכל אחוז אחד או שנים, לכל היותר, מרכושו האגדי..." "אתם רוצים שאכתוב שהוא דואג לילדיו של הקב"ה..." אכן, אלו היה נוהג ההפך - נותן את כל עשרות המיליונים שיש לו לבניו של הקב"ה, הזקוקים נואשות לכך, כשלעצמו הוא מותיר את שלשת המיליונים הנותרים - אז היה באמת ובתמים דואג להם..."

"כל נדרי"

פעם אחת, בליל כל נדרי, בבית מדרשו של הצדיק רבי לוי יצחק מברדיצ'וב, עמד כל הקהל והתכונן לתפילת "כל נדרי", ואילו הצדיק, במקום לשבת במקומו, הסתובב בבית הכנסת, הביט אנה ואנה והתכופף אל מתחת לספסלים כמחפש דבר מה... הביטו כל המתפללים בצדיק בתמיהה, ולא הבינו את פשר מעשיו. לבסוף ניגש הרבי אל עמוד התפילה, נשא עיניו למרום ואמר: ריבונו של עולם, הבט משמים וראה מי כעמד ישראל גוי אחד בארץ! מה היה קורה אילו היית מצווה לאומות העולם לאכול ולשתות? כמה שיכורים היו מתגוללים ברחובות, ומתחת לכל שולחן וספסל... לעומתם בני ישראל, עם קדוש! ציווית להם לאכול בתשיעי, וכמצוותך כן עשו, והנה אין אחד מהם מתגולל שיכור תחת הספסל או תחת השולחן, נהפוך הוא, עתה עומדים הם כמלאכי מעלה עטופים בטלית באימה וביראה, מפני היום הקדוש והנורא ומוכנים לקבל על עצמם את הצום הנשגב. ריבונו של עולם! - הוסיף הצדיק ואמר - בניך מבקשים מאתך רק מלה אחת בעל פה ושתי מילים בכתב... תענה ותאמר להם: "סלחת", וכתוב "לחיים טובים" כל בני בריתך!...

לע"נ הבחור אריה ז"ל בן דוד וזהבה הי"ו

מערכת שיעורי לב ארי - שיעורים שבועיים לאור הפרשה מפי הרב אריה יוסף שליט"א

מעשה שהיה...

הילולא דצדיקייא

הילולת מרן רבי
מאיר ליבוש וייזר
המלבי"ם זצ"ל
זיע"א
(א' תשרי תר"מ)

הגאון הרב מאיר ליבוש וייזר זצ"ל המלבי"ם (המגיד מקמפן) נולד ב- י"ט אדר ה'תקס"ט בוולוצ'יסק אשר בוהלין (אוקראינה) לאביו: ר' יחיאל מיכל וייזר. ולאמו: מרת סימציא ע"ה. בילדותו למד לשון הקודש, תורה וגמרא מאביו. בגיל שש התייתם וגם עם אביו החורג, הרב לייב (אבי"ד מוולוצ'יסק). שלמד בוורשה נודע כעילוי וכונה 'העילוי מוהלין'. מגיל צעיר רכש בקיאות בתורה הקדושה ובחכמת הנסתר. בנערותו ידע בע"פ את הספרים 'עץ חיים' ו'פרי עץ חיים'. בגיל 27 התחתן שוב, וחמיו תמך בו מבחינה כלכלית, כדי שיוכל להתפנות ללימוד תורה ולכתיבה. בשנת ה'תקצ"ח מונה לרב בוורק'ן (שבמחוז פוזנ, בממלכת פרוסיה). שבע שנים לאחר מכן מונה לרב בקמפן (מערב פולין). רבינו היה קנאי לשמירת המסורת, פיקח אישית על משגיחי הכשרות ועל השוחטים, התעניין בתלמודי התורה וקבע סטנדרטים חדשים לרמת הכשרות. כשהיה ברומניה נלחם במשכילים. בשנת ה'תרכ"ה עבר להתגורר בפרנקפורט דמיין (גרמניה). לאחר שחמיו ר' חיים אוירבך נפטר מונה כרבה של לונשיץ אולם עד מהרה עזב את המקום בשל התנגדויות המשכילים והחסידים, שראו בפירושו השפעות של ההשכלה. בשנת ה'תרל"ה הגיע לקניגסברג בפרוסיה המזרחית והתחיל לשמש כרבם. רבינו דחה הצעות מטעם יהודי ניו-יורק, פאפא, אמסטרדם, פריז, אויהיי בהונגריה ובגרודנו וקיבל בסופו של דבר את הצעתם של יהודי קרמנצ'וג באוקראינה. התפרסם כגאון וכדרשן מופלא. נפטר בקיב במהלך מסעו לקרמנצ'וג ב-א' תשרי ה'תר"מ. רבנו חי ופעל כ-70 שנה. ת.נ.צ.ב.ה. וזכותו תגן עלינו אמן!

גזירת רב! \ ספור על רבנו מרן רבי מאיר ליבוש וייזר זצ"ל המלבי"ם (המגיד מקמפן) זצ"ל זיע"א

כרב הראשי של העיר בוקרשט ברומניה, דאג המלבי"ם לכל צורכיהם הרוחניים של יהודי העיר. לשם כך פעל רבות אצל מושל העיר שירשה לו לתקן עירוב בשכונות היהודים, כדי להציל את היהודים מאיסור הוצאה בשבת. שכונה חדשה קמה בסמוך לביתו של אחד משרי העיר, וגם בשכונה זו רבינו תיקן עירוב. כבר בשבת הראשונה ראו תושבי השכונה היהודים כי חוט העירוב נקרע, וגם לאחר שתיקנו את העירוב, הוא שוב נקרע בשבת הבאה. הם מיד הבינו, כי ידו של מישהו במעל, והציבו שומרים כדי למצוא את מי שמתנכל לעירוב. לאחר מעקב, תפסו נער נוצרי קורע את העירוב במזיד. בחקירתו הודה הנער, כי הוא עושה כן בשליחות השר שמואס בשכונה היהודית ההולכת ומוקמת בשכונות. המשטרה שרצתה להחניף לשר לא עשתה דבר והעלימה את הפרשה. כששמע על כך המלבי"ם הורה לכל התושבים לא לקנות קדירות במפעל שבבעלות השר. רווחיו של השר הלכו ופחתו, ההכנסות הצטמצמו ובעיקר בלט הדבר בערב פסח. בשנים רגילות הייתה זו התקופה הטובה ביותר בעסק הקדירות של השר. עתה לאחר החרמתו של הרב, החנות כמעט התרוקנה מאדם. השר התלונן אצל פקידי המשטרה המקומית על החרמתו של הרב לעסק המתנהל ומשלם מיסים כחוק, והרב נקרא לבית המשפט. הרב לא הסכים לייצוג עורך דין מטעמו, והסביר, שכיוון שהמשפט הוא אינו אישית נגדו, אלא נגד כל הדת היהודית, הרי הוא בכוחו לייצג טוב יותר מכולם את צדקת דרכי היהדות. הקטגור הטיח ברב את ההאשמה החמורה: "כיצד העזת להחרים עסק חוקי? וכיצד הנך עושה דין לעצמך?" "כיוון שחושש אני, כי השר מכניס בקדירותיו חמץ", ענה הרב, "לכן, כרב היהודים האחראי על כשרות המאכלים, הוריתי להם שלא להשתמש בקדירות, שהוא מוכר לחג הפסח". "מדוע אתה חושד בכבוד השר, שהוא מכניס בקדירותיו חמץ?", הקשה השופט. "מה הוא ירוויח מכך?", הפנה המלבי"ם את השופט לעדות הנער הרשומה במשטרה ואמר: "אדם שמסוגל להזיק לחוטי העירוב של היהודים, בלי להרוויח מכך כלום, מסוגל גם להכשיל אותנו בחמץ בפסח בלי להרוויח מכך כלום". תשובתו המוחצת של הרב, שכנעה את השופט ותוך דקות ספורות הוא יצא זכאי בדיון. (מלוקט בשינוי לשון קלים מתוך 'פניני הצדיקים')

עד שירצה את חברו!

החיד"א זצ"ל כותב שאם אדם פגע בחברו וציער אותו, לא יועיל לו מאומה עד שיבקש ממנו סליחה. הנה הוא עומד ביום כיפור ומתפלל ברצינות ובבכי, וכבר עומדים למחול לו על עוונותיו, אך אז אומר הקדוש ברוך הוא: אי אפשר למחול לו עד שלא יבקש מחילה מחברו. המחילה של כל העבירות שעשה – הביטול תורה, הלשון הרע, המחלוקת, האכילות שאכל ללא ברכה כהלכה, התפילות והברכות שהוציא מפיו ללא כוונה – הכל תלוי בכך שיבקש מחילה מחברו. כמו כן, אם אדם פגע באחר וציער אותו והוא חפץ לבקש ממנו מחילה, אך אינו יודע היכן הוא נמצא – עליו להתפלל בכל הכוח על כך, ואז הקדוש ברוך הוא יכניס בלב הנפגע אהבה כלפיו והוא ילמד עליו זכות שכנראה פגע בו ללא כוונה והוא מוחל לו על כך מחילה גמורה. מה גרם למחילה הפלאית הזו? העובדה שהפוגע התפלל על כך תפילה מעומק הלב! ולא רק שהתשובה על חטאים שבין אדם לחבירו קשה היא, אלא שעוון זה עלול להביא על האדם צרות נוראות וקשות. הנה אנו מצויים בדור של צרות רבות, של אסונות הפוקדים אותנו חדשים לבקרים, ה' ירחם. כיהודים מאמינים, חובה עלינו לשאול את עצמנו: על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת? במה חטאנו שנגזרו עלינו כל כך הרבה צער ומכאובים, מה עלינו לתקן כדי שישבו מאיתנו חרון אף ה'! והנה, על השאלה במה להתחזק עקב הצרות, היה עונה מרן הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצוק"ל תמיד את אותה תשובה: 'בין אדם לחבירו'. הסיפור הבא שלפנינו אשר אירע באמריקה לפני כמה שנים ימחיש לנו דברים אלו היטב. ילד אחד הביא לתלמוד תורה שעון יקר ביותר שקיבל במתנה מסבתו, שעון אלקטרוני שהיה חידוש גדול באותה תקופה שבה שעון המחוגים משל בכיפה. היתה זו אחת הגירסאות הראשונות של השעונים האלקטרוניים, והשעון כולו וגם המסך היו שחורים לגמרי, וכאשר לחצו על הכפתורים, הופיעה השעה בספרות אדומות על גבי המסך. ההתרגשות בכיתה היתה רבה וכל הילדים עמדו והביטו בפלא. במהלך ההפסקה עבר השעון מיד ליד, ולפתע נעלם ואיננו. כל הילדים החלו לחפש אחריו, אך החיפושים אחריו העלו חרס והיה ניכר שאחד מהילדים חמד את השעון לעצמו וגנב אותו. בתחילת השיעור ניגש התלמיד לרב ואמר: "השעון נעלם". "אני סוגר כעת את הדלת ויוצא מהכיתה" אמר הרב. "כל אחד מכם יכתוב בפתק האם השעון אצלו או לא ויניח על השולחן שלי ומי שהשעון אצלו – יכתוב לי בפתק היכן ומתי הוא מניח אותו ואני לא אחקור מיהו ולא אעניש אותו". לאחר מספר דקות הרב חזר לכיתה ופתח את ערמת הפתקים שהמתינה על שולחנו. כל הפתקים היו זהים בתוכנם: "השעון לא אצלי!". "כולם מניחים כעת את הילקוט על השולחן" אמר הרב. הוא החל לבדוק את הילקוטים ביסודיות, אחד אחר השני. התלמיד שגנב את השעון ראה שכלתה אליו הרעה ונקט במעשה נבזישאין כמותו: הוא הוציא בזריזות את השעון והטמינו בילקוט של חברו שישב לידו! הרב התקרב אל השולחן שלהם והחל לבדוק את ילקוטו של הגנב, הבדיקה עברה בשלום, וכעת פנה הרב לבדוק את ילקוטו של התלמיד השני שהיה רגוע לחלוטין. הוא פתח את הילקוט והנה השעון הגנוב נמצא בתוכו! "גנב! אתה לא מתבייש?!" צעק הרב על התלמיד ההמום וביזה אותו לעיני כולם. התלמיד לא הבין מה קורה כאן. הרי הוא לא הגנב! אך הכחשותיו לא הועילו, הוציאו עליו שם רע של גנב, וכך הוא היה הולך בכיתה ובכל מקום היו אומרים לו "גנב", "גנב", והוא נשבר לשברי שברים. הוא הדרדר עוד ועוד, וכשהתבגר נזרק ממקום למקום עד שרחמנא ליצלן אושפז בבית חולים לחולי נפש, מפני שאומנם הוא היה פיקח, אך היו לו התקפות זעם. עברו שנים, והתלמיד שבאמת גנב את השעון שמע שיחה נוקבת על העניין של בין אדם לחברו, ועל כך שהדבר לא מועיל לכפר על חטאים אלה, אלא אם ירצה את חברו, ואז הוא נזכר במעשה הנורא שעשה בילדותו. הוא פתח במסע לאיתור אותו ילד שהואשם לחינם בכדי לבקש את סליחתו, ואז הוברר לו לחרדתו שהוא נמצא בבית חולים לחולי נפש. הוא נסע אליו לבית החולים ואמר: "אתה זוכר את הסיפור עם השעון?". "זוכר? אני לא יכול לשכוח אותו!". "באתי לבקש ממך סליחה" אמר התלמיד. "אני הוא שגנבתי את השעון באותו יום וכיוון שפחדתי מאוד – שמתי אותו אצלך וגרמתי לכל מה שעבר עליך. אני מבקש סליחה". "אני לא מוכן לסלוח לך!". התלמיד החל לבכות בדמעות שליש. "במשך כל החיים רודפות אותי צרות. יש לי בעיות עם האישה, הילדים, הפרנסה, וכל החיים שלי מסובכים. הלכתי לרבנים ושאלתי למה זה קורה, והם השיבו שכנראה יש עלי איזו קפידא, וכעת אני רואה שהם צדקו. אני מתחנן לפניך: אנא מחל לי!". הנפגע לא יכל לעמוד בפני דמעות חברו ואמר לבסוף: "אני מסכים למחול לך בתנאי אחד: כשהסיפור קרה, היינו עשרים ושישה תלמידים בכיתה. תאסוף את כולם, תספר את הסיפור ותבקש ממני מחילה בפניהם. התלמיד ניגש לתלמוד תורה שבו למדו יחדיו לפני עשרים שנה, והוציא את רשימת התלמידים. לאחר מספר ימים של שיחות ובירורים עלתה התמונה הבאה: שניים מהתלמידים מתגוררים באוסטרליה, שישה בארץ ישראל, חמישה בקנדה, שניים בצרפת ואחד באנגליה. הוא החל לעשות חשבון כמה יעלה לו להטיס את כולם לאמריקה ועיניו חשכו: הסכום עמד על שלושים ושישה אלף דולר! הוא עלה למעונו של מרן רבי משה פיינשטיין זצ"ל וסיפר לו את המעשה ועל בקשתו של הנפגע לקבץ את כל הכיתה לשעבר. "האם מוטלת עלי החובה לשלם כה הרבה כדי לקבל את מחילתו?" שאל. "שלושים ושישה אלף דולר זה פרוטות לעומת מה שתצטרך לשלם בעולם הזה ובעולם הבא על המעשה הנורא שעשית" ענה רבי משה. "החרבת לו את החיים ואתה מסתפק עוד על תשלום של שלושים ושישה אלף דולר על כך?!". התלמיד לוה את הסכום הגדול וקנה כרטיסים לאלו שמחוץ לגבולות אמריקה. חלקם היו אברכים וחלקם בחורים, אך כולם הגיעו, במיוחד לאחר ששמעו ממנו על דברי רבי משה פיינשטיין וקיבלו שיעור עד כמה צריך להיזהר בכל מילה שיוצאת מהפה שלא לגרום לאחרים צער, ואז הוא ביקש ממנו מחילה בפני כל התלמידים. ה"שולחן ערוך" (אורח חיים סימן תרנ"א) כתב שצריך לפייס את חברו, אך פיוס אין פירושו לבקש סליחה סתם, אלא שהמבקש ירגיש שחברו אוהב אותו ומרוצה אליו, ועליו לבקש ממנו סליחה שוב ושוב עד שירגיש שהוא הוציא את כל הקפידא מעליו. זה החיוב! ולוואי ונזכה למחילה גמורה. (אור שרה)